

De Veldhovense opgaven

'Investeren voor een duurzame toekomst'

Hart voor
Veldhoven

Voorwoord

We staan in Veldhoven aan de vooravond van een schaa sprong, een enorme groei op heel veel terreinen. Sommigen beweren zelfs dat we er al middenin zitten. De groei die inmiddels zo kenmerkend lijkt te zijn voor onze regio, wordt naar verwachting de komende jaren nog veel sterker. Dat stelt ons in Veldhoven voor grote uitdagingen. Inwoners willen zich blijven herkennen in de dorpen en wijken die hen zo eigen zijn; de volgende generatie zien opgroeien in de gemeente waar families al tientallen jaren thuis zijn. Nieuwkomers uit binnen- en buitenland zien ernaar uit om zich hier te vestigen en aan een toekomst te bouwen; zelf een familiegeschiedenis te starten in Veldhoven. Gedreven door het succes van ASML en zoveel andere geweldige ondernemingen, ervaren mensen de voordelen van economische groei en de kansen die ermee gepaard gaan.

En toch zien we ook de eerste tekenen dat die groei schuurt. Bijvoorbeeld op de woningmarkt. Vraag en aanbod van woningen zijn de laatste jaren uit balans geraakt. Het is niet meer vanzelfsprekend dat ook de volgende generatie een eerste woning in Veldhoven kan huren of kopen.

Kansenongelijkheid ligt op de loer. Ook bereikbaarheid en leefbaarheid van de regio staan als gevolg van de bedrijvigheid onder druk. Nieuwe wegen worden aangelegd, soms ten koste van groen. En dat terwijl de weilanden, de bossen en de Brabantse zandpaden zo eigen zijn aan Veldhoven. Het zijn de plekken waar niet alleen inwoners rust zoeken, maar ook dieren en planten die in deze regio horen.

Als gemeente hebben we de taak om zo goed mogelijk in te spelen op de kansen die de schaa sprong met zich meebrengt, zonder daarbij de ogen te sluiten voor de schaduwkanten. Om die taak aan te kunnen moeten inwoners, organisaties, bedrijven, ambtenaren, politici en bestuurders elkaar vinden in een continue dialoog. Op basis van onderling vertrouwen, voortdurend samen het gesprek aangaan en bouwen aan wat goed is voor het algemeen belang. Daarbij tegelijkertijd ook rekening houdend met de gevolgen die sommige beslissingen hebben voor individuele inwoners. Dat is geen gemakkelijke taak. Voor niemand. Toch is het juist deze respectvolle dialoog die we nodig hebben om Veldhoven niet alleen economisch te laten groeien, maar vooral ook als gemeenschap.

Want de opgaven waar we in Veldhoven voor staan kunnen we als hechte en solidaire gemeenschap zoveel beter gezamenlijk op ons nemen. Daar ligt een uitdaging voor ons allen, en een bijzondere verantwoordelijkheid voor politiek en bestuur. We investeren, ook in elkaar, voor een duurzame toekomst.

Inhoud

Voorwoord	1
Inleiding.....	3
1 Toekomstbestendig en vernieuwend besturen	4
1.1 Overleg en invloed: participatie van inwoners	4
1.2 Gemeentelijke organisatie	5
1.3 Financiën	5
2 Duurzame toekomst.....	7
2.1 Gezondheid	7
2.2 Kansengelijkheid	7
2.3 Inclusieve samenleving.....	7
2.4 Digitalisering, informatisering en data gedreven werken	8
2.5 Sociale samenhang.....	8
2.6 Kwaliteit leefomgeving en verduurzaming.....	9
3 Gezonde groei	11
3.1 Balans bewaren	11
3.2 Mobiliteit en bereikbaarheid.....	11
3.3 Voorzieningenniveau.....	13
3.4 Woningopgave.....	13
3.5 Arbeidsmarkt en ondernemen	14

Inleiding

Als coalitiepartijen hebben we dit programma van opgaven voor Veldhoven opgesteld; de basis voor de samenwerking voor de bestuursperiode 2022-2026. We beschrijven de grootste opgaven van de komende jaren en geven richtingen aan voor mogelijke oplossingen. Hierbij maken we soms concrete keuzes, maar in veel gevallen zijn abstractere denkrichtingen passender. In het programma van opgaven volgen we de structuur en daarmee ook de integraliteit van het overdrachtsdocument zoals dat door de ambtelijke organisatie is opgesteld aan de vooravond van de verkiezingen.

Beleidsontwikkeling- en uitvoering zijn effectiever en efficiënter als ze plaatsvinden vanuit een integrale visie. We laten de verkokering achter ons, te beginnen bij dit programma. We beschrijven achtereenvolgens 'toekomstig en vernieuwend besturen', 'duurzame toekomst' en 'gezonde groei'.

Belangrijk is het vast te stellen dat het programma van opgaven de ruimte biedt voor dialoog en samenwerking met oppositiepartijen in de raad en met de samenleving. De grote taken en vraagstukken waar we voor staan, vragen om een college, ambtelijke organisatie en gemeenteraad die bereid zijn om samen te werken in het belang van onze gemeente. Een open en luisterende houding aan te nemen naar geluiden uit de samenleving. Dit document is dan ook een uitnodiging aan oppositiepartijen, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties om nieuwe creatieve ideeën aan te dragen die bijdragen aan oplossingen voor de opgaven van nu en later.

Het is geen vrijblijvende uitnodiging. Integendeel. We zien de gemeente Veldhoven als een transparante, benaderbare en dienstbare organisatie, die actief het contact opzoekt met iedereen die betrokken is bij Veldhoven. Een gemeente die het eerlijke verhaal vertelt en afwegingen deelt met haar inwoners. Juist ook wanneer dit een moeilijk verhaal is. Een gemeente die inwoners en partners ondersteunt bij het uitvoeren van initiatieven die bijdragen aan een prettig leefklimaat. Een gemeente ook die bereikbaar is voor inwoners, zowel fysiek als digitaal. Kortom, een gemeente die doet wat ze moet doen: ondersteunen en behartigen van de belangen van haar inwoners, organisaties en ondernemers.

1 Toekomstbestendig en vernieuwend besturen

De grote opgaven waar we als Veldhoven voor staan vragen om een bestuur dat keuzes durft te maken voor de lange termijn. Een bestuur en een ambtelijke organisatie die in overleg gaan met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties; zich laten zien in de wijk en luisteren naar wat er speelt. We kiezen voor een andere manier van besturen, waarbij dialoog en samenwerking centraal staan.

1.1 Overleg en invloed: participatie van inwoners

De afgelopen jaren is participatie van inwoners bij beleid een vaak terugkerend onderwerp van discussie geweest in Veldhoven. Participatie bij grotere (ruimtelijke) projecten verliep niet altijd goed. Daardoor heeft de term een negatieve lading gekregen. Dat moet veranderen. Overleg óver, en invloed óp beleid is een basisidee binnen ons democratisch stelsel. En natuurlijk gaat het niet altijd gemakkelijk en soepel. Want daar waar algemeen belang en individuele belangen elkaar raken, botst het soms: inwoners maken gebruik van hun recht op indienen van zienswijzen op plannen en kiezen soms ook voor een gang naar de rechter. Dat laatste gaat gepaard met hoge kosten, vertraging en met veel frustraties bij alle betrokkenen rond de plannen.

We willen inzetten op het voorkomen daarvan, door het proces van overleg en invloed anders in te richten. Te beginnen met een vroegtijdige, pro-actieve informatievoorziening aan Veldhovenaren die in hun leefomgeving te maken krijgen met plannen die grote impact hebben. Communicatie speelt hierbij een cruciale rol.

Het aan het begin van een project actief en intensief betrekken van inwoners vraagt een extra tijdsinvestering aan de start, maar vermindert naar verwachting vertraging gedurende de uitvoering. We staan open voor nieuwe ideeën over participatie door inwoners en gaan in ieder geval experimenteren met de volgende vormen:

- We beginnen met **inwonerpanels**. Bij grote projecten kan de impact op de directe omgeving groot zijn. Inwonerpanels vormen een vertegenwoordiging van deze omgeving en de samenleving en verwoorden de visie van een grotere groep in de wijk. Uiteraard is het belangrijk om een evenwichtige en representatieve vertegenwoordiging een plek te geven in deze panels.
- We creëren ruimte voor een **jongerenraad**. Deze raad kan bijdragen aan de betrokkenheid van jongeren bij het gemeentelijk beleid. De jongerenraad bepaalt zijn eigen agenda en kan gevraagd en ongevraagd adviezen uitbrengen aan het college en de gemeenteraad.
- We kiezen voor meer **zichtbaarheid in de wijk**. Dit doen we op verschillende manieren met als doel om het gesprek met inwoners aan te gaan en de uitkomsten daarvan mee te nemen in beleidsontwikkeling. We organiseren ten minste jaarlijks twee van de **beeldvormende raadsvergaderingen in de wijk** zelf, op basis van het te bespreken onderwerp. Daarnaast organiseren we **wijkwandelingen** met raadsleden, collegeleden en de verantwoordelijke ambtenaren om het gesprek met inwoners aan te gaan.
- Ook onderzoeken we de mogelijkheden van **digitale participatie**. De tijd van nu vraagt om meer dan alleen fysieke bijeenkomsten. Door het organiseren van digitale participatie betrekken we een grotere groep inwoners, waaronder waarschijnlijk ook een meer diverse populatie, zoals bijvoorbeeld jongeren.

We gaan dus op tal van manieren het gesprek aan met inwoners om overleg en invloed beter inhoud te geven. We kiezen ervoor om te experimenteren en zijn niet bang om nieuwe vormen te proberen.

We gaan vanzelfsprekend uit van een succesvolle aanpak, maar we sluiten niet uit dat het in enkele gevallen niet zo loopt als verwacht en gehoopt.

In dit soort gevallen en in andere situaties waarbij inwoners klachten hebben over het functioneren van de lokale overheid in al haar facetten kunnen Veldhovenaren binnenkort terecht bij een **lokale ombudsman**; een finaal, laagdrempelig en onafhankelijk aanspreekpunt.

1.2 Gemeentelijke organisatie

We werken aan een gemeentelijke organisatie die dicht bij de inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties van Veldhoven staat. Een organisatie die het gesprek aangaat en open staat voor input vanuit de samenleving. Een ambtelijke organisatie die de opgaven van nu en de toekomst aan kan met voldoende capaciteit, afgestemd op de eisen die aan haar gesteld worden.

We zien overigens al jaren een gemeentelijke organisatie die stevig de schouders eronder zet om van Veldhoven in alle opzichten elke dag opnieuw een nóg betere gemeente te maken. Met behoud van die inzet, gedrevenheid en inhoudelijke kennis zien we ook nog enkele verbeterkansen. Bijvoorbeeld op het gebied van integrale samenwerking tussen beleidsterreinen. De grote opgaven waar we voor staan kunnen niet los van elkaar worden gezien en vragen om een integrale benadering. Deze aanpak komt ten goede aan de kwaliteit, efficiency en effectiviteit van beleid en uitvoering.

We signaleren dat het takenpakket van de gemeente groeit. Net als de opgaven die de komende jaren op Veldhoven afkomen. Het op een goede manier kunnen oppakken van nieuwe taken en opgaven zal in de toekomst mogelijk vragen om een uitbreiding van het ambtelijk apparaat en/of nadrukkelijker samenwerking in de regio. Dit zal onderbouwd gebeuren en met oog voor creatieve manieren om (tijdelijke) capaciteitsproblemen op te lossen.

Onze wens om een gemeentelijke organisatie te zien die transparantie, benaderbaarheid en dienstbaarheid uitstraalt, is sterk verankerd binnen dit programma van opgaven en binnen ons toekomstige beleid. Onderdeel daarvan is ook het onderkennen van de noodzaak om reageer- en beslistermijnen te halen en vragen adequaat en volledig te beantwoorden, om de indieners tijdig en goed van dienst te zijn. Bij die werkzaamheden speelt een toereikende capaciteit vanzelfsprekend een belangrijke rol.

Ook de nieuw ingevoerde Wet open overheid zullen we in Veldhoven met energie en inzet uitvoeren om een maximale transparantie van bestuur te kunnen realiseren.

1.3 Financiën

Gemeenten gaan de komende jaren uitdagende financiële tijden tegemoet. Ook voor Veldhoven is het takenpakket in de afgelopen jaren fors gegroeid en zijn de opgaven gigantisch. Het aanpakken van de wooncrisis, de voorbereiding op de omgevingswet, het uitvoeren van de warmtetransitie, de regionale energiestrategie, het op peil houden en verbeteren van het sociaal domein en de opvang van teruglopende inkomsten uit grondexploitatie zijn voorbeelden van uitdagingen die de komende jaren investeringen vragen en een impact hebben op de financiën van de gemeente Veldhoven. De taken die we lokaal op ons bordje krijgen worden vanuit het Rijk niet altijd in voldoende mate financieel gecompenseerd. Het is dan aan ons, om zorg te dragen voor financiering van beleid. Het is daarom van belang keuzes te maken om de gemeentelijk financiën gezond te houden.

Behoud van een goed voorzieningenniveau en een prettig leefklimaat zijn uitgangspunten voor Veldhoven, ook in de toekomst. Daar willen niet op inleveren. Tegelijkertijd willen we de lokale lasten echter zo laag mogelijk houden. In geval van financiële tegenslag zoeken we dan ook eerst naar creatieve manieren om beleid te financieren. Hierbij kan gedacht worden aan het zoeken naar

subsidies en co-financiering bij projecten en uitvoering van beleid. Voor subsidies vanuit Europa en het Rijk trekken we intensief op binnen de Brainportregio. Meer dan ooit zal de gemeente Veldhoven actief op zoek gaan naar nieuwe financiële mogelijkheden, zodat de lokale lasten niet nodeloos stijgen.

Immers, het verhogen van lokale lasten, waaronder de OZB, is voor ons geen automatische oplossing voor financiële tekorten. Er zijn meerdere manieren om de financiële uitdagingen van de komende jaren op te lossen. Het aanpassen van het OZB-tarief is een van die mogelijkheden, maar zeker niet de enige, noch de automatische eerste.

Voor wat betreft inkoopbeleid maken we keuzes gebaseerd op kwaliteit. We besteden opdrachten eerlijk en weloverwogen uit en zien het liefst dat lokale bedrijven onder die condities de uitvoering ter hand nemen. Dit laatste is echter geen autonoom en vanzelfsprekend gegeven.

Het subsidiebeleid van de gemeente Veldhoven wordt verbreed waar het gaat om verstrekken aan subsidies rond activiteiten ter bevordering van de gezondheid van senioren. Er was al financiële steun voor activiteiten die bijdragen aan gezondheid van kinderen en jongeren. Deze blijft gehandhaafd.

Voor wat betreft de financiën in het sociale domein willen we meer in control komen. Inkomenstoets en contractbeheer zijn mogelijke instrumenten die we kunnen inzetten.

2 Duurzame toekomst

We zien grenzen aan onze huidige manier van leven, bijvoorbeeld in klimaatverandering, het ontstaan van gezondheidsrisico's en groeiende kansenongelijkheid. Het is onmogelijk om op de huidige voet door te gaan, wanneer we Veldhoven willen doorgeven aan toekomstige generaties. Ook onze kinderen en kleinkinderen moeten op een fijne manier in Veldhoven kunnen leven. Daarom moeten er nu keuzes worden gemaakt voor een duurzame toekomst.

2.1 Gezondheid

Gezondheidsbeleid kan niet als losstaand onderwerp worden gezien. Het heeft raakvlakken met tal van beleidsterreinen, zoals wonen, openbare ruimte, duurzaamheid, mobiliteit en zorg. Dit thema vraagt dan ook om een integrale benadering. Het stimuleren en faciliteren van gezondheid van inwoners moet een vast onderdeel zijn van Veldhovens beleid. We houden er bijvoorbeeld rekening mee bij het inrichten van de openbare ruimte, bij het aanpakken van de gevolgen van klimaatverandering en bij het ruimte geven aan de fietsers en voetgangers.

2.2 Kansengelijkheid

De toeslagenaffaire heeft duidelijk gemaakt hoe schulden een vernietigende impact kunnen hebben op het leven van gezinnen. Ook in Veldhoven zijn er gezinnen en alleenstaanden die schulden hebben en daardoor in armoede leven. Vaak leidt dit tot uitsluiting van het eigen sociale netwerk en ontwikkelen de problemen zich van kwaad tot erger. Schulden veroorzaken een neerwaartse spiraal, waar vaak ook kinderen de dupe van zijn. Het duurdurder worden van boodschappen en energie draagt bij aan de groeiende schuldenproblematiek en vraagt onze bijzondere aandacht. We zetten in op het keren van kansenongelijkheid en creëren van meer kansengelijkheid.

Preventie en vroeg-signalering zijn daarbij van groot belang. Hoe sneller duidelijk wordt dat gezinnen of individuen in de schulden dreigen te raken, des te groter de kans is dat er nog gehandeld kan worden om dit te voorkomen of de gevolgen ervan te beperken. Maatschappelijke organisaties spelen bij preventie en vroeg-signalering in Veldhoven een belangrijke rol.

Preventie alleen is echter niet genoeg. Mensen die nu al in schulden zitten of er in terecht dreigen te komen moeten ook hulp krijgen. Landelijk zien we hier veel ontwikkelingen, zoals het overnemen van schulden. We volgen deze ontwikkelingen op de voet en zoeken naar kansen die Veldhoven kan benutten om haar inwoners bij te staan. Een specifiek middel is de bijzondere bijstand. Iemand's inkomen mag nu 110% van de bijstandsnorm zijn. We onderzoeken of een verhoging naar 120% significant kan bijdragen aan het verminderen van schuldenproblematiek in Veldhoven. Na afronding van dit onderzoek maken we een afweging over een eventuele invoering ervan.

Binnen het sociale domein zetten we volop in op preventie en normalisering van zorg en ondersteuning. Een inkomenstoets kan onderdeel gaan uitmaken bij de toekenning ervan. Op die manier houden we noodzakelijke, goede zorg en ondersteuning bereikbaar voor inwoners die er afhankelijk van zijn en hebben we meer grip op de betaalbaarheid ervan.

2.3 Inclusieve samenleving

Onze samenleving is divers en gekleurd. Deze diversiteit omarmen we. Dat betekent onder andere dat we initiatieven ter stimulering van de emancipatie van minderheden en vrouwen steunen. Ook dragen we in onze communicatie en relevante beleidsdocumenten als gemeente support uit voor de LHBTIQ+ community. We maken, wanneer dit relevant en opportuun is, naar partners het belang van

het betrekken en ondersteunen van de LHBTIQ+ gemeenschap kenbaar en houden in onze eigen communicatie zoveel mogelijk rekening met genderinclusiviteit.

2.4 Digitalisering, informatisering en data gedreven werken

Technologische ontwikkelingen gaan snel. De wereld is in relatief korte tijd digitaal gegaan. Die ontwikkeling biedt veel voordelen, maar er zijn ook keerzijden.

Voor Veldhoven definiëren we drie kernwaarden als het gaat om digitalisering. We willen efficiënt, benaderbaar en veilig opereren. Digitalisering biedt kansen voor gemeenten en inwoners om snel en efficiënt zaken te regelen. Het verstrekken van vergunningen en het maken van afspraken zijn voorbeelden van zaken die tegenwoordig al digitaal kunnen. Digitaal contact kan echter nooit volledig het fysieke contact met medewerkers van de gemeente vervangen. Inwoners en ondernemers moeten makkelijk de weg naar de gemeente blijven vinden, zowel digitaal als fysiek. We hebben aandacht voor hen die moeite hebben om de digitale revolutie te kunnen volgen. We zetten dan ook in op wekelijks vrije inloopuren op het gemeentehuis.

Veiligheid is een belangrijk aandachtspunt als het gaat om digitalisering. Van opslag en toegang tot gegevens, tot het afweren van mogelijke aanvallen van systemen en ransomware. Een andere component van veiligheid is de inzet van algoritmen door lokale overheden. Er is behoefte aan een brede visie op digitalisering binnen de gemeente Veldhoven, die we gaan ontwikkelen.

We zien kansen om regionaal samen te werken wat betreft informatisering en data-gedreven werken. Dit kan zorgen voor efficiencyvoordelen, waarbij het ophalen van informatie lokaal gebeurt en het verwerken en analyseren van data mogelijk (gedeeltelijk) regionaal plaatsvindt.

Zoals benoemd zijn er inwoners die het lastig vinden om mee te gaan in de digitalisering. We proberen deze groep inwoners te ondersteunen bij het opdoen van nieuwe kennis en vaardigheden. De bibliotheek speelt hierin een belangrijke rol. Nu al organiseert zij bijeenkomsten over dit onderwerp en biedt zij ondersteuning aan mensen. Ook andere maatschappelijke organisaties kunnen hierbij helpen.

2.5 Sociale samenhang

Het is van belang om in de wijken zoveel mogelijk sociale samenhang te creëren en te stimuleren. Sociaal contact tussen buurtgenoten draagt bij aan het voorkomen van eenzaamheid en aan een prettig leefklimaat. Veldhoven verandert en groeit snel. We ontvangen veel (buitenlandse) nieuwkomers in onze gemeente. Ook deze groepen willen we op een fijne manier welkom heten in onze gemeente. Communicatie vanuit de gemeente zal dan ook beschikbaar moeten zijn in de Engelse taal.

Wijkactiviteiten zijn van belang bij het zorgen voor sociaal contact in de wijk. Buurtgenoten leren elkaar beter kennen en zullen hierna mogelijk vaker contact hebben. Het initiatief voor het organiseren van deze activiteiten ligt bij inwoners zelf, maar kan door de gemeente worden gestimuleerd en gefaciliteerd.

Om wijkactiviteiten mogelijk te maken moeten er genoeg ontmoetingsplekken zijn in de wijk. Dit kan een wijkgebouw zijn, maar bijvoorbeeld ook een leegstaande kerk, een schoolgebouw of MFA. Het multifunctioneel gebruik van gebouwen en de openbare ruimte moet mogelijk zijn om zodoende bij te dragen aan de sociale cohesie in de wijk. Leidend is de vraag welke behoeftes er in de wijk zijn als het gaat om ontmoetingsplekken. Wijkbewoners kunnen dit goed aangeven. De gemeente denkt mee en helpt mee om waar mogelijk deze plekken te creëren.

Voor jongeren zijn wijkactiviteiten niet altijd even aansprekend. Ze zijn vaak minder gehecht aan de eigen wijk. Grotere evenementen zijn dan passender om sociaal contact tussen jongeren te stimuleren. Denk bijvoorbeeld aan kermissen, carnaval maar ook City Fest, Beach Event of Lounge at the Park. Dit soort evenementen moeten dan ook mogelijk blijven en georganiseerd kunnen worden in Veldhoven. Ze horen bij een levendige gemeente. Naast deze culturele uitingen hebben we ook aandacht voor andere behoeften van jongeren en willen we specifiek stil staan bij het voorkomen van eenzaamheid onder jongeren.

Met wijkactiviteiten, ontmoetingsplekken en grotere evenementen alleen is de sociale samenhang binnen onze gemeente nog niet geregeld. We willen het liefste continu sociaal contact tussen wijkbewoners stimuleren. Dit zorgt namelijk voor een verminderde eenzaamheid onder inwoners die een beperkt sociaal netwerk hebben. We zoeken naar creatieve manieren om het sociaal contact tussen wijkbewoners te bevorderen. Een van de manieren is het helpen creëren van een groep vrijwilligers in de wijk die regelmatig ondersteuning willen bieden aan wijkgenoten. Deze ondersteuning kan plaatsvinden op allerlei gebieden, zoals het helpen met klusjes, helpen met digitalisering of gewoon samen een kopje koffie drinken. We zien een rol voor uitkeringsgerechtigden als belangrijke schakel binnen de ondersteuning aan wijkgenoten. Ook voor hen is sociaal contact belangrijk en hun vrijwilligersinzet kan mogelijk zelfs een eerste stap zijn in de richting van de arbeidsmarkt. Zo proberen we de talenten van deze groep Veldhovenaren te benutten. Bij het organiseren en uitvoeren van dit idee zoeken we de samenwerking met partners, zoals woningbouwcorporaties en maatschappelijke instellingen.

De inzet van de wijk-GGD'ers laat goede resultaten zien. Zij komen bij mensen met complexe problematiek achter de voordeur en bouwen een vertrouwensband op. Op dit moment is de wijk-GGD'er nog in een pilotfase. We wachten de afronding en evaluatie van de pilot af, maar staan op dit moment positief tegenover het continueren van dit beleid.

2.6 Kwaliteit leefomgeving en verduurzaming

Overstromingen en extreme droogte zijn niet alleen meer beelden uit verre landen, maar komen nu ook voor in Nederland. Dit zijn de gevolgen van klimaatverandering, die vragen om actie op verschillende terreinen in de hoop bij te dragen aan het keren van het tij of aan het opvangen van de ergste effecten ervan. We denken daarbij bijvoorbeeld aan het steeds verder vergroenen van de buitenruimte in onze gemeente en het stimuleren van inwoners om hetzelfde te doen in hun eigen tuin.

Ook zetten we in op verhoging van de ambitie op het gebied van verduurzaming. Het streven was een duurzame opwekking van 40 Giga Watt uur (GWh) in 2025 en 70 GWh in 2030. Het streven wordt 50 GWh in 2025 en 90 GWh in 2030. Een verhoging van de doelstelling, waarbij uit onderzoek is gebleken dat deze haalbaar zou kunnen zijn in Veldhoven. We zetten een eerste stap in het versneld aanpakken van klimaatmaatregelen in onze gemeente. We zijn ons ervan bewust dat dit extra geld en inspanning kost, maar we zien dit als een investering in de toekomst. Een verplichting dus aan de toekomstige generaties, om Veldhoven leefbaar aan hen door te kunnen geven.

Bij deze ambitie zijn we echter wel gedeeltelijk afhankelijk van externe factoren zoals landelijke wetgeving, financiële middelen en netwerkcapaciteit. Dat we als Veldhoven samen met de regio eerste stappen kunnen ondernemen hebben we al laten zien met de Regionale Energiestrategie (RES) en de Transitievisie Warmte (TVW). Beleidsdocumenten die een uitwerking krijgen in de Veldhovense Energiestrategie (VES). De basis ligt er met deze documenten en nu is het tijd om er uitvoering aan te geven. Daarmee gaan we de komende periode aan de slag.

Hoe die uitvoering er precies uit komt te zien wordt bepaald in samenwerking met inwoners, ondernemers en andere partners. We doen alles met het doel om de ambitie te behalen en sluiten dan ook geen instrumenten uit. We volgen wat betreft duurzame opwekking de zonneladder en benutten zoveel mogelijk daken als het gaat om plaatsing van zonnepanelen. We zien bij de uitvoering van de verduurzamingsopgave een rol voor de gemeente die initieert, stimuleert en faciliteert. We benadrukken de urgentie en de potentie van verduurzaming (ter stimulering van CO2 reductie, onder andere door isolatiemaatregelen) en kiezen voor een integrale en slimme aanpak. We gebruiken nieuwe technieken voor opwekking, richten de openbare ruimte duurzaam in, zetten in op isolatie van de bestaande woningvoorraad, bouwen nul op de meter, gaan voor duurzame mobiliteit en verduurzamen onze eigen gebouwen als gemeente. We nemen inwoners en ondernemers mee in deze initiatieven en stellen financiële middelen beschikbaar om hen te helpen bij verduurzaming. Daarnaast proberen we ook ondersteuning te bieden in de vorm van informatieverstrekking en advies, bijvoorbeeld door de samenwerking met Veldhoven Duurzaam.

Van een andere orde, maar toch zeker ook problematisch is de rattenoverlast op sommige plekken in de gemeente. We zien dat rattenoverlast een gevaar vormt voor de kwaliteit van de leefomgeving. De aanpak ervan begint bij het zien van de eigen verantwoordelijkheid van de inwoner. Etensoverblijfselen en overdadig strooien van vogelvoer dragen bij aan het in standhouden van de hinder. Inwoners kunnen een beroep doen op de gemeente als ze alle voorzorgsmaatregelen in acht nemen en toch geconfronteerd worden met grootschalige rattenoverlast. We zien de rattenoverlast als onderdeel van het zwerfafvalprobleem in onze gemeente. Beter handhaving en controle op het vroegtijdig buitenzetten van PMD-zakken en storten van afval bij ondergrondse vuilcontainers, evenals voortzetting van de goede samenwerking met partners als Stichting Go-Clean is belangrijk.

Als gemeente Veldhoven hebben we nog tot en met 2028 een contract lopen met de afvalverwerkingsbedrijf Attero. Daarom is aanpassing van de manier van afvalscheiding nu nog niet aan de orde. We volgen de ontwikkelingen van alles-in-één bak en een mogelijke nascheidingsinstallatie in de regio. Als we het einde van de contractperiode naderen maken we de keuze hoe we op dit gebied verder willen.

3 Gezonde groei

Veldhoven groeit snel en deze groei zal de komende jaren verder doorzetten. Dit brengt zowel kansen als uitdagingen met zich mee. We proberen de balans te vinden tussen economische voorspoed en brede welvaart. We bieden ruimte voor ondernemerschap en een verdere groei van Veldhoven en tegelijkertijd zetten we in op het behoud van het dorpse karakter en sociale samenhang in de wijken. We richten ons op een gezonde groei voor Veldhoven.

3.1 Balans bewaren

Veldhoven is booming. Als onderdeel van de Brainportregio kennen we een sterke economische groei. De werkgelegenheid is hoog, onder andere door de aanwezigheid van grote bedrijven als ASML. Hoogopgeleide kenniswerkers en arbeidsmigranten komen naar onze gemeente om hier te werken. Zij hebben vaak banen die zonder hun komst niet ingevuld zouden worden. De nieuwkomers vestigen zich graag in Veldhoven en investeren zo in de lokale economie. De explosieve groei van Veldhoven brengt echter ook uitdagingen met zich mee. Zo staat de woningmarkt sterk onder druk en dreigt er onbalans tussen welvaart en welzijn. Het is daarom van belang om keuzes te maken die de balans bewaren en zorgen voor een gezonde groei.

Dit doen we door het maken van integrale afwegingen op alle beleidsterreinen. We groeien zoveel als mogelijk is, zonder dat we buiten de grenzen van ons kunnen als gemeente gaan. Voorbeelden van dergelijke afwegingen zijn de keuze voor inbreiding met hoogbouw langs de stedelijke assen, en behoud van het dorpse karakter in de wijken. Of het actief inzetten op het stimuleren van sociale samenhang in de wijken, waarbij ook rekening wordt gehouden met nieuwkomers.

Extreme groei van ASML zorgt wellicht voor meer economische voorspoed en een stijging van het aantal inwoners, maar kan daarnaast de druk op de woningmarkt verder verhogen. Dat kan effect hebben op het draagvlak voor deze groei bij inwoners van de regio in het algemeen en in Veldhoven in het bijzonder. Ook moet bij doorontwikkeling rekening worden gehouden met mobiliteitsvraagstukken en verduurzamingsopgaven. Een brede kijk op de genoemde ontwikkelingen draagt bij aan het in balans brengen en blijven van welvaart en welzijn.

3.2 Mobiliteit en bereikbaarheid

Ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit gaan snel. Nieuwe manieren van vervoeren zijn de afgelopen jaren zichtbaar geworden in het straatbeeld. Elektrische auto's, deelscooters en -fietsen zijn niet meer weg te denken. Deze ontwikkelingen dragen dan ook bij aan de verduurzamingsopgave die we als Veldhoven hebben. We kiezen ervoor om vol in te zetten op duurzame vormen van mobiliteit. De komende jaren zullen veranderingen plaatsvinden in de inrichting van het verkeer. Hierbij maken we keuzes met het oog op de lange termijn. We kijken niet alleen naar welke veranderingen op dit moment het meest opportuun zijn, maar houden stevig rekening met de ontwikkelingen van de komende jaren. Zo zal de inbreiding langs de stedelijke assen flinke veranderingen vragen van de inrichting van de openbare ruimte. Door daar tijdig rekening mee te houden voorkomen we dat in de toekomst vaker aanpassingen gemaakt hoeven te worden.

We gaan meer ruimte bieden voor de fietsers en voetgangers. Uitgangspunt is dat het sneller moet zijn om je per fiets door Veldhoven te verplaatsen, dan per auto. Brede en veilige fietsroutes dragen daaraan bij. We creëren waar mogelijk snelfietspaden waardoor je obstakelvrij kunt fietsen, ook richting buurgemeenten. Zo stimuleren we fietsgebruik en ontmoedigen we autogebruik voor kleine afstanden. We leggen geen fietspad aan door het park Vogelzang, maar we wikkelen dit fietsverkeer

af via de Sitterlaan. Door te kiezen voor het stimuleren van fietsgebruik dragen we bij aan verduurzamingsopgave en aan een positieve gezondheidsimpuls voor inwoners.

We hebben als uitgangspunt dat de auto in de wijken te gast is. Dit betekent binnen de wijkgrenzen een maximale snelheid van 30 km/h. Op wegen die tussen wijken lopen, zoals de Sterrenlaan, Bossebaan of Smelen zal 50 km/h het maximum zijn. Hier is doorstroming van belang. De hoofdontsluitingswegen, zoals de Heerbaan en de Kempenbaan, blijven 70 km/h. Met deze indeling zorgen we voor veilig verkeer binnen wijken en een goede doorstroming op de hoofdwegen.

We proberen we de parkeernorm in Veldhoven in de toekomst te halveren. Nu is dit 1,5 auto per huishouden. Dit kan en moet veel lager, willen we genoeg ruimte houden voor nieuwe woningbouw en tegelijkertijd lokaal werk maken van de aanpak van klimaatverandering. Elektrische deelauto's kunnen bijdragen aan de realisatie van dit doel. Zeker voor jonge starters die geen eigen auto nodig hebben, verwachten we dat dit een effectieve aanpak kan zijn. Bij hoogbouw moet het aanbieden van deelauto's een vast onderdeel zijn.

Bij het stimuleren van duurzaam vervoer hoort ook het aanbieden van genoeg laadplekken voor elektrische auto's. Daarom willen we investeren in nieuwe manieren van laden, bijvoorbeeld door moderne laadpalen waaraan meer auto's tegelijk kunnen aansluiten. Of lantaarnpalen als laadpalen. Deze technologische ontwikkelingen zullen zich de komende tijd verder ontwikkelen en als Veldhoven benutten we kansen die bijdragen aan verduurzaming en andere manieren van vervoer. We verwachten daar ook een inzet te zien van werkgevers in de vorm van stimuleren van fiets- en OV gebruik door werknemers.

Om het gebruik van de fiets verder te stimuleren sluiten we mogelijk de Bossebaan ter hoogte van de Muziekschool, tussen de rotonde en de T-splitsing tussen de Bossebaan en Burgemeester van Hoofflaan, af voor autoverkeer. Fietsers en voetgangers kunnen zich op dit stuk nog steeds verplaatsen. Autoverkeer zal zich via de Heemweg of Abdijlaan moeten verplaatsen naar de Burgemeester van Hoofflaan. Zo blijft deze goed bereikbaar en toegankelijk, maar ontmoedigen we autoverkeer richting het centrum. De keuze voor de fiets wordt hiermee nog aantrekkelijker, aangezien de fietser geen omweg hoeft te nemen. Het aanpassen van de verkeerssituatie op de locatie past goed bij de komst van hoogbouw langs de Bossebaan. Uiteraard kunnen openbaar vervoer en hulpdiensten nog steeds gebruik maken van het afgesloten deel van de weg.

Naast de fiets vormt het openbaar vervoer een prima alternatief voor de auto. Goede aansluitingen zijn dan ook van belang en hiervoor maken we voorstellen die we bij de provincie inbrengen. We kijken naar mogelijkheden voor snelle verbindingen tussen Eindhoven Airport, Eindhoven Station en ASML om op die manier drukte op de weg te verminderen. Een OV-knooppunt in het centrum is een van de mogelijkheden. We volgen de ontwikkelingen op het gebied van innovatief openbaar vervoer en zoeken samenwerking met partners en overheden in de provincie en met grote bedrijven die baat hebben bij goed openbaar vervoer voor hun werknemers.

Het gratis parkeren nodigt uit om met de auto naar het City Centrum te komen. Mogelijk brengt dit voordelen met zich mee voor ondernemers, maar het levert een nadelige bijdrage aan het verduurzamen van mobiliteit. Daarom evalueren we het gratis parkeren en maken we op basis daarvan een afweging. We brengen de bewaakte fietsenstalling weer terug in het City Centrum.

Rondom het City Centrum overwegen we op termijn milieuzones in te voeren. Dit betekent dat de sterk vervuulende auto's niet meer welkom zijn binnen dit gebied. Het weren van dergelijke auto's draagt bij aan de verduurzamingsopgave en zorgt voor schonere lucht. Bij de invoering speelt

handhaving met behulp van technologie een belangrijke rol. We bekijken welke technologieën in Veldhoven toegepast kunnen worden.

Wat betreft de ontwikkeling van Eindhoven Airport houden we in de overleggen vast aan de conclusies uit het rapport Van Geel.

3.3 Voorzieningenniveau

Veldhoven kent een uitstekend voorzieningenniveau. Een zwembad, theater, bioscoop, museum, muziekschool, bibliotheek... Voorzieningen waar veel gemeenten van een vergelijkbare grootte van dromen. Dit willen we behouden. We blijven investeren in onze voorzieningen en zorgen ervoor dat deze betaalbaar en toegankelijk blijven voor alle doelgroepen.

Vanuit verschillende culturele instellingen is er een idee voorgelegd voor het realiseren van een culturele hotspot in het City Centrum. Een interessant plan dat wordt onderzocht op haalbaarheid. We wachten dit onderzoek af en bepalen op basis hiervan of het de investering in alle opzichten waard is. We staan in beginsel overigens positief tegenover het samenbrengen van enkele culturele instellingen in één gebouw. Een dergelijk initiatief kan namelijk ook bijdragen aan het herontwikkelen en aantrekkelijker maken van het City Centrum.

We trekken samen met de regio op om het voorzieningsniveau in de gehele regio op peil te houden. Eindhoven heeft hierin een belangrijke rol en heeft dan ook een ruim aanbod aan voorzieningen waar ook Veldhovenaren gebruik van maken. Echter, het is van belang dat er aanbod is en blijft in de gehele regio. Er is niet automatisch altijd alleen een centrumfunctie weggelegd voor Eindhoven. Rijksgelden moeten eerlijk verdeeld worden onder gemeenten, zodat ze ten goede komen aan het voorzieningenaanbod in de hele regio.

Erfgoed speelt een belangrijke rol in de cultuur en het karakter van de gemeente Veldhoven. In Veldhoven hebben we belangrijk erfgoed. Dit willen we in goede staat onderhouden. We stellen een gemeentelijk monumentenlijst en -beleid op waarmee het we het erfgoed inventariseren.

3.4 Woningopgave

Nederland verkeert in een wooncrisis. Ook in Veldhoven is er een groot tekort aan passende woningen. Het oplossen van de crisis is een enorme uitdaging, en in Veldhoven zetten we ons vol in om er een bijdrage aan te leveren. De woningbouwversnelling gaat door en we bouwen voor 2030 tenminste 5.000 woningen. De discussie voor een eventueel hoger aantal woningen voeren we in de gemeenteraad. Overigens koersen we ook op meer dan de huidige twee toetsmomenten van principeverzoeken van particulieren.

Langs de stedelijke assen kiezen we voor hoogbouw. We zijn van mening dat dit hier goed past en broodnodig is willen we het woningtekort terugdringen. Hierbij gaan we uiteraard vroegtijdig het gesprek aan met inwoners, zoals eerder benoemd in het stuk over overleg en invloed, inwonersparticipatie.

We verkennen de mogelijkheden voor inbreiding en uitbreiding binnen Veldhoven en maken inzichtelijk wat de woningbehoefte is en waar nieuwe woningen gebouwd kunnen worden. Het is belangrijk om hier een goed beeld van te hebben, aangezien dit medebepalend is voor een antwoord op de vraag naar de grenzen aan onze groei. We toetsen de uitkomsten van deze verkenning aan de eerder aangenomen omgevingsvisie. Mocht de verkenning daar aanleiding toe geven dan bestaat de mogelijkheid dat we deze omgevingsvisie aanpassen. We maken concrete omgevingsplannen per gebied.

Bouwen alleen is niet genoeg om de wooncrisis te lijf te gaan. Ook in Veldhoven zien we speculanten en beleggers die gebruik maken van de druk op de woningmarkt. Die ontwikkeling draagt bij aan een stijging van de prijzen waar woningzoekenden de dupe van worden. Een van de consequenties ervan is bijvoorbeeld dat Veldhovense jongeren noodgedwongen naar andere dorpen en steden uitwijken, omdat in onze eigen gemeente simpelweg geen passende woning te vinden is. Om die reden voeren we zelfbewoningsplicht en opkoopbescherming in. Dit doen we het liefst in regioverband en hiervoor zal Veldhoven zich dan ook actief gaan inzetten. We wachten niet langer af maar nemen zelf het initiatief daartoe.

Bij nieuwe woningbouwprojecten willen we een verhouding van tenminste 30% sociale woningbouw en 70% vrije sector realiseren. Daardoor verhogen we de hoeveelheid sociale woningbouw in vergelijking met het huidige streefpercentage van 22%. Wachtrijen voor sociale huur- en koopwoningen zijn enorm, we moeten onze doelstelling naar boven bijstellen. Dertig procent zien we dan ook niet als streefgetal, maar een daadwerkelijke doelstelling met de zeer serieuze intentie om deze te behalen. Verder proberen we waar mogelijk erfpachtconstructies in te voeren. Hiermee houden we de initiële investering laag en garanderen we zo goed als mogelijk het blijvend sociale karakter van deze woningvoorraad.

Ook staan we open voor alternatieve vormen van wonen. Het woningtekort vraagt niet alleen om het bouwen van nieuwe woningen, maar ook om het creatief en actief omgaan met de bestaande woningvoorraad en bedrijfsgebouwen. Denk bijvoorbeeld aan het splitsen van woningen, maar ook aan CPO's, Tiny Houses, mantelzorgwoningen, kangoeroehuizen het ombouwen van kantoorpanden. De gemeente neemt een open houding aan ten aanzien van initiatieven en ondersteunt inwoners daar waar mogelijk. Ook kijken we naar mogelijkheden om gebieden met tijdelijke woningen sneller te ontwikkelen of uit te breiden. Op deze manier proberen we meer huizen te bouwen, de bestaande woningvoorraad beter te benutten en doorstroming te bevorderen.

Het bouwen van nieuwe sociale woningen kost uiteraard geld. Hiervoor gebruiken we subsidies vanuit het rijk, de provincie en eigen financiële middelen. Maar we doen ook een beroep op de grote bedrijven in onze gemeente die een verantwoordelijkheid hebben waar het gaat om het vinden van oplossingen voor de effecten van hun economische groei op onze samenleving. Uiteraard bouwen deze bedrijven geen huizen, maar ze kunnen zeker wel bijdragen aan de realisatie van woningbouw in de vorm van co-financiering. Het is namelijk ook in het belang van deze bedrijven om te zorgen voor een prettig leefklimaat en voldoende passende woningen voor het eigen personeel. Daarnaast is het een stimulans voor draagvlak voor verdere groei. We zoeken actief de samenwerking met relevante partners en woningbouwcorporaties.

Wat betreft de permanente bewoning op de Veldhovense recreatieparken, bijvoorbeeld de Molenvelden, benutten we de wettelijke mogelijkheden tot omzetting in een woonbestemming. We gaan echter ook een 'sterfhuisconstructie' hanteren, waarbij de woning niet kan worden doorgegeven aan nieuwe eigenaren. Daardoor zal in verloop van tijd de permanente bewoning ophouden. De nulmeting is de situatie van 2019, tijdens de controle. In deze tijd met grote woningnood is het verbieden van bewoning niet verstandig, aangezien dit de druk op de woningmarkt extra zal verhogen.

3.5 Arbeidsmarkt en ondernemen

De vestiging van grote bedrijven zorgt voor veel werkgelegenheid in Veldhoven en de Brainportregio. Er komen nieuwe werknemers uit binnen- en buitenland naar de gemeente Veldhoven. Zij dragen op een belangrijke manier bij aan de economische voorspoed in de regio. Vaak zijn deze mensen hoog opgeleid. Dit geldt ook voor veel van de vluchtelingen die we in Veldhoven opvangen. We willen het

mogelijk maken dat zij hun talenten volop kunnen benutten en deelnemen aan het arbeidsproces. Daar zullen soms omscholingen, cursussen of opleidingen voor nodig zijn. We stimuleren nieuwkomers in Veldhoven om zo snel mogelijk de weg naar werk te vinden.

We willen een zo goed mogelijk ondernemersklimaat creëren voor ondernemers in Veldhoven. Dit geldt niet alleen voor grote bedrijven, maar zeker ook voor kleinere, lokale ondernemers. Ook zij dragen in grote mate bij aan de economische groei van Veldhoven. We ondersteunen hen en zorgen voor het zo gemakkelijk mogelijk kunnen ondernemen: geen onnodige regels die het ondernemerschap beperken. We vinden elkaar onder andere op het gedeelde belang van het behouden van economische groei, maar bijvoorbeeld ook op het realiseren van de verduurzamingsopgave. Een goede samenwerking tussen de gemeente en ondernemers is ook in de toekomst van essentieel belang.